

تدوین و اعتباریابی مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی در دانشجویان

* حسین محقق¹، محمدرضا ذوقی پایدار²، ابوالقاسم یعقوبی³، مسیب یارمحمدی واصل⁴، سروه محمدزاده⁵

1. استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان

2. استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان

3. دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان

4. دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان

5. دانشجوی دکتری روان‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان

(تاریخ وصول: 94/08/24 - تاریخ پذیرش: 94/12/07)

Codification and Validation of a Scale to Measure Social Perspective Taking

* Hossin Mohaghegi¹, Mohammad Reza Zoghi Paydar², Abolghasem Yaghubi³, Mseyb Yar Mohammadi Vasel⁴, Serveh Mohammad Zadeh⁵

1. Assistant Professor in Psychology, Boalisina University

2. Associate Professor in Psychology, Boalisina University

3. Associate Professor in Psychology, Boalisina University

4. Associate Professor in Psychology, Boalisina University

5. Phd. student in Psychology, Boalisina University

(Received: Nov. 14, 2016 - Accepted: Feb. 25, 2016)

Abstract

Introduction: Social perspective-taking is one of the essential skills for social relationships and is rooted in cognitive abilities. There is no scale to measure this skill exclusively and the available tools only measure social perspective-taking as a subscale. One of the major barriers to basic research in psychology fields is lack of standardized tests; therefore, the main aim of this study was introducing the social perspective taking and the codification and validation of its scale. **Method:** To accomplish the aims, 750 undergraduate students of Kurdistan province filled out the researcher made questionnaire of Social Perspective Taking. They also filled out The Oxford Happiness Scale and Beck Anxiety scale for assessing the discriminate validity. Data were analyzed by Pearson Correlation coefficient, Cronbach alpha and factor analysis. **Results:** The results showed that there is significant positive relationship between happiness and social perspective taking and significant negative relationship between anxiety and social perspective taking. These results indicated the concurrent validity of the scale. Also, reliability of the social perspective taking scale measured by Cronbach alpha was 0/78. Factor analysis of social perspective taking extracted 4 factors including: cognitive prediction of others, understanding others perspective, put him/herself on others place, and respecting differences. **Conclusion:** Preliminary estimates showed that the Social Perspective Taking Scale is a reliable and valid tool for assessing social perspective-taking skills.

Keywords: Validation, Scale, Social Perspective Taking.

چکیده

مقدمه: دیدگاه‌گیری اجتماعی یکی از مهارت‌های ضروری برای برقراری روابط اجتماعی است که ریشه در توانایی‌های شناختی دارد. مقیاسی که منحصرأ این مهارت را بسنجد وجود ندارد و ابزارهای موجود تنها به‌عنوان خرده مقیاس، دیدگاه‌گیری اجتماعی را اندازه‌گیری کرده‌اند. لذا هدف پژوهش حاضر معرفی مفهوم دیدگاه‌گیری اجتماعی و تدوین مقیاسی برای سنجش آن بود. روش: در این پژوهش 750 نفر از دانشجویان دانشگاه‌های استان کردستان شرکت داشتند و مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی را برای هنجاریابی و مقیاس‌های شادکامی آکسفورد و اضطراب بک را برای تعیین روایی تشخیصی تکمیل نمودند. داده‌های به دست آمده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون، آلفای کرونباخ و تحلیل عاملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها: تحلیل داده‌ها نشان داد میان دیدگاه‌گیری اجتماعی و شادکامی همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد و میان دیدگاه‌گیری اجتماعی با اضطراب، همبستگی منفی معناداری وجود دارد که حاکی از روایی تشخیصی این مقیاس است. همچنین پایایی مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی با استفاده از آلفای کرونباخ 0/78 به دست آمد. با استفاده از روش تحلیل عامل برای مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی 4 عامل: پیش‌بینی شناختی دیگران، ادراک دیدگاه دیگران، خود را جای فرد دیگر گذاشتن، احترام به تفاوت‌ها استخراج شد. نتیجه‌گیری: برآورد مقدماتی نشان داد که مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی، ابزاری پایا و معتبر برای ارزیابی مهارت دیدگاه‌گیری اجتماعی است.

واژگان کلیدی: اعتباریابی، مقیاس، دیدگاه‌گیری اجتماعی.

مقدمه

با فرد دیگر همدلی کند و مسائل را از دید او ببیند (گالینسکی، کوو و ونگ⁴، 2005). انسان باید بتواند با کفش فرد دیگر راه برود و دنیا را از چشمان او و از پشت عینک او ببیند، با آنچه او احساس می‌کند همدلی کند و سعی کند به دنیا آن‌گونه که او می‌نگرد نگاه کند و بعد ببیندشد (فلاول⁵، 2004).

دیدگاه گیری به‌طور صریح روی مؤلفه شناختی مربوط به حساسیت همدلانه تمرکز دارد. از میان فرایندهای روانی که تعاملات اجتماعی را تسهیل و هموار می‌سازد همدلی نقش اساسی و کلیدی را ایفا می‌کند (دستی⁶، 2010). دیدگاه گیری اجتماعی نوع خاصی از همدلی جهت درک و فهمیدن جایگاه و موقعیت فرد دیگر است که بتوانیم شبیه او فکر کنیم؛ نوعی گرایش ذهنی است برای اینکه افراد خود را جای دیگری بگذارند (همان منبع)؛ اما دیدگاه گیری از این لحاظ که پاسخ هیجانی یا احساس نگرانی نسبت به فرد دیگر را شامل نمی‌شود از همدلی متفاوت است (دیوین و هاوس⁷، 2012؛ وندر گراف و برانج وید هاوکون لیرو میوس⁸، 2014).

دیدگاه گیری اجتماعی به‌عنوان مهارتی تعریف شده است که نیازمند ترکیبی از مهارت‌های هیجانی - عاطفی و شناختی و گرایش یا انگیزه به شرکت در فعالیت و درگیری است

یکی از موانع اساسی برای پژوهش‌های بنیادی در حوزه‌های مختلف روان‌شناسی فقدان آزمون‌های استاندارد و مناسب است که با مرتفع شدن این مانع مسیر پژوهش و برنامه‌ریزی در این زمینه هموار خواهد شد. یکی از مهارت‌های شناختی اجتماعی ضروری برای ادامه زندگی جمعی و برقراری تعاملات موفق اجتماعی دیدگاه گیری اجتماعی است که علیرغم اهمیت فراوان آن تاکنون به‌صورت مستقل از سایر مهارت‌ها سنجش نشده است.

امروزه محققان و روان‌شناسان بر نقشی که شناخت‌ها در روابط بین فردی دارند، متمرکز شده‌اند؛ به‌ویژه این‌که شناخت‌های طرفین از روابط بین فردیشان با درماندگی یا موفقیت روابط ارتباط دارد. وقتی که افراد در موقعیت‌های اجتماعی شناخت‌هایشان را به علت فهم دیدگاه دیگران اصلاح می‌کنند باعث اثربخشی تعاملات اجتماعی‌شان می‌شود (کارنی و گوئر¹، 2010). پژوهش‌ها نشان داده‌اند بین ادراکات افراد از یکدیگر و کیفیت روابط بین فردی رابطه وجود دارد. روش‌هایی که افراد یکدیگر را درک، تفسیر و ارزیابی می‌کنند، تأثیر معناداری بر کیفیت رابطه‌شان دارد (همان منبع) اصطلاح دیدگاه گیری اجتماعی با هر دو نام نقش گیری² و «دیدگاه گیری³»، ابعاد شناختی - هیجانی توانایی را منعکس می‌کند که به فرد امکان می‌دهد درحالی‌که هویت و یگانگی خود را حفظ می‌کند،

4. Galinsky, Ku, Wang

5. Flavell

6. Decety

7. Devine & Hughes

8. Van der Graaff, Branje, De Wied, Hawk., Van Lier & Meeus,

1. Karney and Gauer

2. Role Taking

3. Perspective Taking

مولد بسیاری از مشکلات در روابط بین فردی است (آقایوسفی، زارع و پوربافرانی، 1392) توانایی دیدگاه گیری اجتماعی از لحاظ نظری با رشد معرفت‌شناختی مرتبط است و در ردیف مهارت‌های سطح بالای شناختی نظیر تفکر انتقادی، حل مسئله و قضاوت پیچیده به‌ویژه در موقعیت‌های سخت و مبهم قرار می‌گیرد (گلباخ³، گلباخ³، 2004).

از نظر سلمن⁴ (1971) دیدگاه‌گیری اجتماعی شامل درک احساسات و افکار دیگران، شناسایی این‌که این افکار و احساسات چه چیزی می‌توانند باشند، درک اینکه دیگران مستقل از افکار و احساسات او فکر و احساس می‌کنند و ادراک علت و نتایج بالقوه این افکار و احساسات می‌شود.

توانایی دیدگاه گیری نقش مهمی در روابط بین فردی سازگاران دارد. پژوهش‌های انجام شده نشان داده‌اند که دیدگاه‌گیری اجتماعی با روابط رضایت‌بخش در بزرگسالی، کفایت اجتماعی در اوایل نوجوانی، سطوح پایین‌تر گزارش احساس تنهایی و طرد همسالان در کودکان و نوجوانان، استراتژی‌های بهتر حل تعارض و مذاکره در میانه سن کودکی و نوجوانی ارتباط دارد (دوین و هاوفس، 2012).

دیویس و اوتهاوت⁵ (1987) دریافتند که مهارت‌های بالاتر در دیدگاه‌گیری اجتماعی و همدلی منجر به رضایت عمیق‌تر در روابط عاشقانه می‌شود. زمانی که مردم شباهت بیشتری

(گلباخ، 2004). برطبق نظریه گلباخ دیدگاه گیری اجتماعی شامل راهبردهایی است که ما برای فهم افکار و احساس دیگران ادراکشان درباره موقعیت‌ها استفاده می‌کنیم. همچنین جانسون یادآور می‌شود دیدگاه گیری اجتماعی نیازمند نوعی از آگاهی اجتماعی است. گرفتن دیدگاه شخص دیگر توانایی درک این است که موقعیت‌ها برای شخص دیگر چگونه به نظر می‌رسند چگونه آن شخص از لحاظ شناختی و هیجانی به موقعیت پاسخ می‌دهد. توانایی قرار دادن خود به‌جای دیگری و بازشناسی این نکته است که دیگران ممکن است نقطه نظر متفاوتی از او درباره مسائل داشته باشند (جانسون، 1975). دیدگاه گیری اجتماعی، فراتر از شناخت معمولی بین دو نفر است و تصریح حضور دیگری با منابع شناختی و هیجانی خود فرد است. دیدگاه گیری اجتماعی فرایندی دربرگیرنده کنترل آگاه است، بنابراین قابلیت تغییر و آموزش دارد.

دیدگاه گیری یک فرایند شناختی فعال است که در آن افراد باید بر دیدگاه خود محورشان غلبه کرده و دنیا را به صورتی که برای دیگران پدیدار می‌شود تصور نمایند (پیازه¹، 1932). رشد شناختی علت پنهانی دیدگاه گیری است و این موضوع باعث می‌شود دیدگاه گیری در تعاملات اجتماعی مؤثر باشد. بدون فهم نقطه نظرات دیگران فرد ممکن است تعاملاتی داشته باشد که توسط دیگران نامناسب تلقی شود (جنسن²، 2010).

هاکنبری معتقد است خودمیان بینی همان ناتوانی از در نظر گرفتن دیدگاه فرد دیگر است که

3. Gehlbach
4. Selman
5. Davis & Oathout

1. Piaget
2. Jensen

رفتارهای مناسبی در مقابل انتظارات دیگران داشته و در نتیجه روابط بین فردی سود بخشی نیز داشته باشیم (دیویس، کانکلین، اسمت و لوکه³، 1996). کارکردهای اجتماعی ضروری به وسیله توانایی دیدگاه گیری فرد رشد می کنند. وینر⁴ (2003) در پژوهشی با هدف استفاده از دیدگاه گیری برای کمک به افراد دارای نقص های شناختی اجتماعی بیان می کند دیدگاه گیری دارای نقش کلیدی در توانایی ما برای مرتبط شدن با دیگران نه تنها برای اجتماعی شدن بلکه برای تفسیر معنای زندگی به عنوان یک بزرگسال مستقل است.

پژوهش های مختلف سطوح پایین تر دیدگاه گیری را با خشم و خشونت و ناسازگاری و انزوای اجتماعی در کودکان مرتبط دانسته اند (چاندلر⁵، 1973؛ چاندلر، گرینسپن و بارنبوم⁶، 1974). اوپنهايمر و هلسم⁷ (1982) نشان داده اند که نقص در دیدگاه گیری با اضطراب کودکان مرتبط است و آموزش دیدگاه گیری اجتماعی باعث کاهش آشفتگی هیجانی و بهبود تعامل اجتماعی می شود.

مینگ⁸ (2002) در پژوهشی که برای بررسی بررسی پیش بین های رضایت زناشویی در بیماران مبتلا به سرطان سینه انجام داد به این نتیجه رسید که در هر دو فرد بیمار و همسرش میزان دیدگاه گیری اجتماعی با رضایت زناشویی رابطه مستقیم

بین خودشان و دیگران احساس می کنند آسان تر دیدگاه دیگران را درک می کنند و بیشتر با آنها همدلی می کنند (لوی، آنتونیو و سالوی¹، 2002). این ارتباط تنگاتنگ بین دیدگاه گیری و همدلی می تواند منجر به پیوندهای اجتماعی قوی تر و درک اجتماعی بیشتر شود.

ریچاردسون، گرین و لاگو، (1999) دریافتند افرادی که توانایی بالایی در دیدگاه گیری دارند سطوح بالایی از کارکردهای شناختی را در موقعیت های فراخوان تعارض حفظ می کنند.

پژوهش هایی که از منافع توانایی دیدگاه گیری حمایت می کنند زیادند. ارزش های بین فردی فراوانی با توانایی دیدگاه گیری مرتبط اند که عبارت اند از: احترام به واقعیت های مختلف، ارزشمند دانستن تفاوت های فردی، انعطاف پذیری، تحمل ابهام، نگرش های غیر پیشداورانه، صبر، عقلانیت و حساسیت که همگی منجر به نگرش های غیر داورانه می شوند. این کیفیات دارای منافی در موقعیت های اجتماعی هستند. دیدگاه گیری اساساً برای تعامل بین فردی ضروری است (اپیلای، قیصر، ون باون و گیلوویچ²، 2004). مک دونالد سودمندی های دیدگاه گیری را این گونه بر می شمارد: توانایی استنباط افکار دیگران برای پیوستن به گروه، پاسخ دهی به موقعیت های اجتماعی مبهم و پس خوراند اجتماعی اطلاعاتی به دیگران. حتی ازدواج از مهارت دیدگاه گیری بین زوجین سود می برد. توانایی دیدگاه گیری رشد یافته ما را قادر می کند تا بر خودمیان بینی های معمولمان فایز آمده،

3. Davis, Conklin, Smith, Luce

4. Winner

5. Chandler

6. Chandler, Greenspan, Barenboim

7. Oppenheimer & Helsma

8. Ming

1. Levy, Antonio, Salovy

2. Epley, Keysar, Van Boven & Gilovich

نمونه انتخاب شدند. مقیاس‌های شادکامی آکسفورد و اضطراب بک نیز برای روایی تشخیصی همراه مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی محقق ساخته توسط دانشجویان تکمیل گردید.

ابزار

مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی: به زبان فارسی مقیاسی که منحصراً دیدگاه‌گیری اجتماعی را بسنجد وجود ندارد. در پژوهش‌های غیر ایرانی نیز برای سنجش دیدگاه‌گیری از مقیاس‌های همدلی یا از بیان سناریو و کدبندی پاسخ شرکت‌کنندگان استفاده شده است. محقق با ترکیب 6 گویه زیرمقیاس دیدگاه‌گیری از شاخص واکنش‌پذیری بین فردی دیویس (1980) و 13 گویه از مقیاس بهره‌همدلی بارون کوهن (2004) که زیر نام همدلی شناختی یا دیدگاه‌گیری اجتماعی هستند مقیاس جدیدی تدوین نمود معیار انتخاب 13 گویه از مقیاس بهره‌همدلی نیز بار عاملی گویه‌ها بوده که در تحلیل عاملی انجام شده در پژوهش بارون - کوهن این 13 گویه بیشترین سهم را در خرده‌مقیاس دیدگاه‌گیری شناختی داشته‌اند. یک گویه توسط محقق به مقیاس اضافه شد. سپس مقیاس روی 50 نفر از جامعه مورد پژوهش اجرا و آلفای کرونباخ آن محاسبه شد. در نهایت 5 گویه به علت پایین آوردن ضریب آلفای کرونباخ از مقیاس حذف و مقیاس به مقیاسی 15 گویه‌ای تبدیل شد.

مقیاس شادکامی آکسفورد: آزمون شادکامی آکسفورد دارای 29 ماده‌است و میزان شادکامی فردی را می‌سنجد. پایه نظری این مقیاس تعریف آرگایل و کراسلند از شادکامی است. این آزمون

دارد. نتایج پژوهش سِسا¹ (2013) حاکی از اثربخشی آموزش دیدگاه‌گیری اجتماعی در مدیریت تعارض بین گروه‌ها بود. لانگ² (1993) در پژوهشی با عنوان مقایسه توانایی دیدگاه‌گیری اجتماعی در بین زوجین خرسند و ناراضی، به این نتیجه رسید توانایی دیدگاه‌گیری اجتماعی در زوجین متعارض نسبت به زوجین خرسند پایین‌تر است.

قدم اولیه برای آموزش و بهبود مهارت شناختی اجتماعی دیدگاه‌گیری اجتماعی توانایی سنجش آن است. با این حال تاکنون ابزاری مناسب که به شیوه اختصاصی این مهارت را اندازه‌گیری کند در ایران معرفی نشده است. ابزارهای موجود در سایر نقاط جهان نیز آمیخته به مفاهیمی نظیر همدلی هستند که باهدف پژوهش حاضر که معرفی ابزاری منحصر به دیدگاه‌گیری اجتماعی است همخوانی ندارد. از این‌رو تدوین چنین مقیاسی ضروری می‌نماید. هدف پژوهش حاضر تدوین و اعتباریابی مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی است.

روش

پژوهش حاضر باهدف تدوین و اعتباریابی مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی انجام شد. جامعه پژوهش را کلیه دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه‌های استان کردستان تشکیل دادند. جامعه آماری 18367 نفر بود که مطابق جدول مورگان و با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی 750 نفر (280 مرد و 470 زن) به‌عنوان

1. Sessa
2. Longa

است. این مقیاس یک مقیاس 21 ماده‌ای است که آزمودنی در هر ماده یکی از چهار گزینه که نشان دهنده شدت اضطراب است را انتخاب می‌کند. چهار گزینه هر سؤال در یک طیف چهاربخشی از 0 تا 3 نمره‌گذاری می‌شود، بنابراین نمره کل این مقیاس در دامنه‌ای از 0 تا 63 قرار می‌گیرد. این مقیاس از اعتبار و روایی بالایی برخوردار است. ضریب همسانی درونی آن (ضریب آلفا) 0,92، اعتبار آن با روش باز آزمایی به فاصله یک هفته 0,75 و همبستگی ماده‌های آن از 0,30 تا 0,76 متغیر است (بک، اپشتاین، براون و استیر، 1988). پنج نوع روایی محتوا، همزمان، سازه، تشخیصی و عاملی برای این آزمون سنجیده شده است که همگی نشان دهنده کارایی بالای این ابزار در اندازه‌گیری شدت اضطراب است. هر یک از ماده‌های آزمون یکی از علائم شایع اضطراب (علائم ذهنی، بدنی و هراس) را توصیف می‌کند (فتحی آشتیانی، 1389).

یافته‌ها

در پژوهش حاضر دامنه سنی شرکت‌کنندگان 18 تا 30 سال بود. 470 زن و 280 مرد در این پژوهش شرکت کردند. میانگین و انحراف معیار نمرات متغیرهای مورد پژوهش در جدول شماره 1 ارائه شده است. 62/66% شرکت‌کنندگان زن و 37/33% شرکت‌کنندگان مرد بودند.

در سال 1989 توسط مایکل آرگایل و براساس مقیاس افسردگی بک (BDI، 1976) ساخته شده است. هر گویه مقیاس شادکامی دارای چهار گزینه است که آزمودنی باید بر طبق وضعیت فعلی خودش یکی از آن‌ها را انتخاب نماید. امروزه به‌طور گسترده‌ای از این آزمون در پژوهش‌های مربوط به شادکامی استفاده می‌شود. آرگایل و همکاران پایایی مقیاس آکسفورد را به کمک ضریب آلفای کرونباخ 0/90 و پایایی باز آزمایی آن را طی هفت هفته 0/78 گزارش کرده‌اند. روایی همزمان این مقیاس با استفاده از ارزیابی دوستان افراد درباره آن‌ها 0/43 محاسبه شد. در ایران هادی نژاد و زارع پایایی و اعتبار این مقیاس را سنجیده‌اند. پایایی مقیاس از طریق باز آزمایی با فاصله زمانی 4 هفته 0/78 بود و برای ارزیابی اعتبار مقیاس از چندین روش استفاده شد. به‌منظور برآورد اعتبار محتوا، مقیاس به تعدادی از کارشناسان روان‌شناسی ارائه گردید که توان OHQ را در سنجش شادکامی مورد تأیید قرار دادند. شاخص کل OHQ همبستگی بالایی را با هر 5 عامل (A, O, E, N, C) آزمون شخصیتی NEO نشان داد (هادی نژاد و زارع، 1388).

مقیاس اضطراب بک: این مقیاس مقیاسی خود گزارش دهی است که برای اندازه‌گیری شدت اضطراب در نوجوانان و بزرگسالان تهیه شده

جدول 1. خلاصه میانگین نمرات زن و مرد در دیدگاه گیری اجتماعی، شادکامی و اضطراب

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
دیدگاه گیری اجتماعی	54/19	7/83
شادکامی	56/35	8/63
اضطراب	10/66	6/92

نتایج ضریب همبستگی بین مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی و مقیاس‌های شادکامی و اضطراب در جدول 2 آورده شده است.

جدول 2. همبستگی بین مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی با شادکامی و اضطراب

متغیر	دیدگاه گیری	شادکامی	اضطراب
دیدگاه گیری	1	**0/35	** -0/22
شادکامی	0/35	1	-0/02
اضطراب	-0/22	-0/02	1

همان‌گونه که جدول 2 نشان می‌دهد ضریب همبستگی بین دیدگاه گیری اجتماعی با شادکامی ضریبی نسبتاً بالا و 0/526 است ($r=0/526$)؛ و ارتباط مثبت و معناداری بین نمرات شادکامی و دیدگاه گیری اجتماعی وجود دارد؛ یعنی هرچه فرد دیدگاه گیری بالاتری داشته باشد احتمالاً نمره او در مقیاس اضطراب بالاتر خواهد بود. بین نمرات شادکامی و اضطراب نیز همبستگی منفی وجود دارد که معنادار نشد ($r=-0/024$ و $p>0/01$).

نتایج آزمون KMO و بارتلت برای مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی

جدول 3. نتایج آزمون KMO و بارتلت برای مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی

اندازه کفایت نمونه‌گیری آزمون کیرز، مایر، آلکین (KMO)	
آزمون بارتلت	0/77
خی دو	2439/75
درجه آزادی	105
سطح معناداری	0/0001

آزمون کرویت بارتلت (1950) مربوط به پیش‌فرض کرویت به این معنی است که ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرها در جامعه یک ماتریس واحد را تشکیل می‌دهد، به عبارت دیگر این ضرایب در جامعه صفرمی باشد؛ رد این پیش‌فرض مد نظر است چنانکه در جدول مشاهده می‌شود

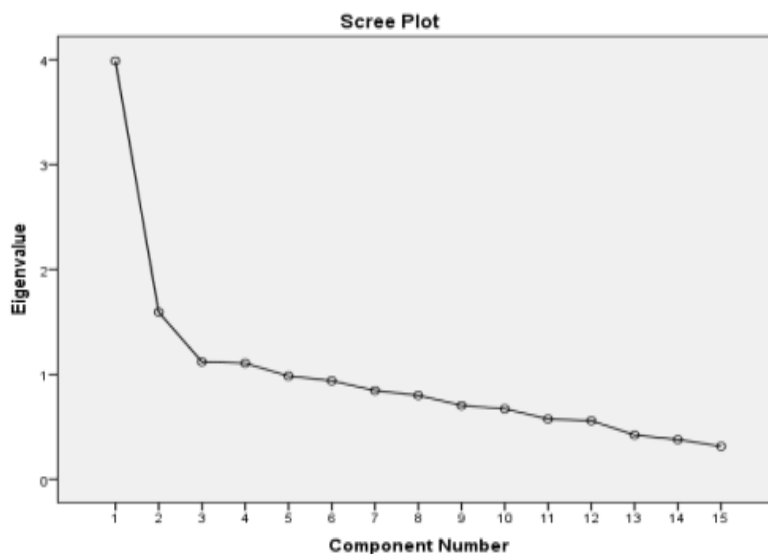
سطح معنی‌داری برابر با 0/0001 است. لذا همبستگی‌ها در جامعه وجود دارند بنابراین می‌توان تحلیل عاملی انجام داد. همچنین آزمون KMO برابر با 0/77 نمایانگر کفایت حجم نمونه است. این شاخص از صفر تا یک متغیر است و هرچه به یک نزدیک‌تر باشد بهتر است (مولوی، 1386).

جدول 4. واریانس تبیین شده توسط عناصر مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی

عامل	مقادیر عناصر استخراجی دارای مقدار ویژه		مقادیر عناصر استخراجی بعد از چرخش	
	مجموع واریانس	واریانس از % کل	مجموع واریانس	واریانس از % کل
	3/99	26/58	2/91	19/43
	1/59	10/36	2/01	13/40
	1/92	7/46	1/54	10/25
	1/11	7/37	1/34	8/96

واریانس تبیین شده توسط 4 عنصر 52/05% و مساوی با قبل از چرخش است همان گونه که در نمودار زیر مشاهده می شود در نمودار سنگریزه، مقادیر ویژه روی نمودار به ترتیب کاهش نشان داده شده اند که آن را دامنه سنگریزه می نامند، زیرا شکل منحنی نیمرخ دامنه ای از سنگریزه ها را به یاد می آورد که در پای شیب تند تپه متراکم شده اند. همان طور که نمودار نشان می دهد از بین 15 گویه مقیاس دیدگاه گیری، 4 عنصر مقادیر ویژه بزرگ تر از یک هستند که این 4 عنصر باید استخراج شوند.

همان گونه که در جدول 4 مشاهده می شود در قسمت مقادیر عناصر استخراجی دارای مقدار ویژه بزرگ تر از یک، از 15 سؤال 4 عنصر به عنوان عامل تشخیص داده می شود و این عناصر دارای مقدار ویژه بزرگ تر از یک می باشند. این مقادیر، مقادیر استخراج خوانده می شوند، زیرا بعد از استخراج عناصر محاسبه شده اند. مجموع 4 عنصر استخراج شده 52/05% از واریانس را تبیین می کنند. در قسمت مقادیر عناصر استخراجی بعد از چرخش مقدار ویژه و درصد های مربوط تغییر کرده اند اما درصد تراکمی

نمودار 1. طرح سنگریزه مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی

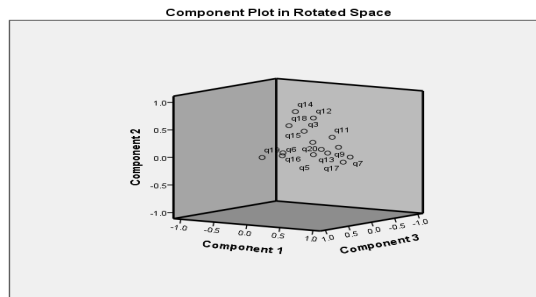

جدول 5. بارهای عاملی پس از اجرای چرخش مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی

عامل				گویه
احترام به تفاوت‌ها	خود را جای فرد دیگر گذاشتن	ادراک دیدگاه دیگران	پیش‌بینی شناختی دیگران	
				<p>من در این‌که طرف مقابلم چه کار می‌خواهد بکند پیش‌بین خوبی هستم.</p> <p>می‌توانم حدس بزنم طرف مقابلم می‌خواهد درباره چه چیزی صحبت کند.</p> <p>منظور پنهانی حرف دیگران را متوجه می‌شوم.</p> <p>راحت از لحن کلام یک نفر می‌توانم تشخیص دهم او چه احساسی دارد.</p> <p>راحت تشخیص می‌دهم دیگری از صحبت‌هایم انرژی می‌گیرد یا خسته می‌شود.</p> <p>من زمانی که مزاحم هستم را راحت تشخیص می‌دهم حتی اگر به من نگویند.</p> <p>می‌توانم پیش‌بینی کنم طرف مقابلم درباره مسائل موردبحث چه احساسی دارد.</p>
		0/79	0/75	
		0/72	0/73	
		0/71	0/68	دیگران مسائلمان را به من می‌گویند چون به نظر آنها من درکشان می‌کند.
			0/61	دیگران به من می‌گویند قدرت زیادی در درک افکار و احساساتشان دارم.
			0/55	با تجسم این‌که مسائل از دید فرد دیگر چطور به نظر می‌رسد، او را بهتر درک می‌کند.
	0/79		0/48	برای من راحت است که خودم را جای دیگران بگذارم.
	0/62		0/46	تظاهر به شاد بودن در زمان ناراحتی چقدر سخت است.
0/81				وقتی کسی ناراحتم می‌کند خودم را جای او می‌گذارم
0/56				شاید حق با او باشد
0/51				من می‌توانم به نقطه نظرات دیگران احترام بگذارم حتی اگر با من موافق نباشند.
				قبل از انتقاد از هر فردی اول خودم را جای او می‌گذارم.

روی عامل خود را جای دیگری گذاشتن بیشترین بار عاملی را دارند و 3 گویه باقی مانده روی عامل احترام به تفاوتها بیشترین بار عاملی را دارند.

همانگونه که در جدول 5 مشاهده می شود، 7 گویه بیشترین بار عاملی را روی عامل پیش بینی شناختی دیگران دارند. 3 گویه بیشترین بار عاملی را روی عامل ادراک دیدگاه دیگران دارند. 2 گویه

نمودار 2. طرح 3 بعدی مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی

جدول 6. اعتباریابی مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی با استفاده از روش آلفای کرونباخ

ضریب آلفا	تعداد گویه
0/78	15

در ضمن 5 گویه به علت پایین آوردن مقدار آلفای کرونباخ از مجموع گویهها حذف شدند که در جدول 6 گویههای حذف شده ارائه شده است:

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می شود اعتبار به دست آمده با روش آلفای کرونباخ 0/78 است. ضریب اعتبار بالای 0/70 دهنده اعتبار خوب آزمون مورد نظر است.

برای من سخت است که مسائل را از دیدگاه فرد دیگری ببینم.

سعی می کنم قبل از اینکه تصمیمی بگیرم، دلایل فرد مقابل را درباره مخالفت در نظر بگیرم.

وقتی مطمئن باشم حق با من است، وقت خودم را تلف نمی کنم تا نظرات طرف مقابل را بشنوم.

وقتی با کسی هم کلام می شوم سعی می کنم بیشتر روی افکار خودم متمرکز شوم تا اینکه آن فرد چه فکری می کند.

برایم سخت است که درک کنم چرا بعضی چیزها طرف مقابلم را ناراحت می کند.

نتیجه‌گیری و بحث

داشت. همچنین بین دیدگاه گیری اجتماعی و اضطراب همبستگی منفی معناداری وجود داشت ($p < 0/01$). یافته همخوان دیگر پژوهش روندا، فرناندز - بروکال، شونرت ریچل (2014) که نشان دادند دیدگاه گیری پیش‌بین خوبی برای عاطفه مثبت از جمله شادکامی است.

یافته‌های آبرسون (2014) نیز نشان داد جایی که دیدگاه گیری بیشتری وجود داشته باشد اضطراب کاهش چشمگیری پیدا می‌کند. اضطراب ترس از شرایط غیرقابل پیش‌بینی برای فرد است. معمولاً افراد در شرایط غیرقابل پیش‌بینی بیشتر بر دانش شخصی تکیه می‌کنند. دانشی که ممکن است نادرست یا ناقص باشد. در روابط بین فردی نیز وضع به همین منوال است در شرایط ابهام فرد ممکن است با دانش ناقص یا نادرست، استدلال‌هایی نادرست درباره علت رفتار یا دیدگاه طرف مقابل داشته باشد. چون فرد برای تفسیر رفتار دیگران بر دانش شخصی متکی است، خودمحوری بر فرد غالب خواهد شد. اضطراب بیشتر دیدگاه گیری کمتر را به دنبال دارد (تاد، فورستمن، برگمر، وود بروکس و گالینسکی، 2015).

مهارت دیدگاه گیری اجتماعی به‌عنوان بخشی از فرایند بزرگ شناخت اجتماعی برای سلامت روان، مهارتی اساسی و مورد نیاز است. توانایی راه رفتن با کفش دیگری و دیدن دنیا از نگاه دیگران می‌تواند به شناخت بهتر و درست منجر شود، شناخت درست تفکر منطقی و مناسب به دنبال دارد و می‌تواند سد دفاعی محکمی در

پژوهش حاضر با هدف معرفی مفهوم دیدگاه گیری اجتماعی و تدوین مقیاسی برای سنجش آن انجام شد. از آنجایی که قبلاً مقیاس مستقلی برای سنجش دیدگاه گیری اجتماعی وجود نداشت و این مفهوم فقط به‌صورت خرده مقیاس و جزئی از مفهوم کلی‌تر همدلی سنجیده می‌شد، محقق با ترکیب 6 گویه زیر مقیاس دیدگاه گیری از شاخص واکنش‌پذیری بین فردی دیویس (1980) و 13 گویه از مقیاس بهره همدلی بارون کوهن (2004) که زیر نام همدلی شناختی یا دیدگاه گیری اجتماعی هستند مقیاس جدیدی تدوین نمود. معیار انتخاب 13 گویه از مقیاس بهره همدلی نیز بار عاملی گویه‌ها بوده است. یک گویه توسط محقق به مقیاس اضافه شد. پس از اعتباریابی صوری مقیاس توسط متخصصان روانشناسی، مقیاس روی 50 نفر از جامعه مورد پژوهش اجرا و آلفای کرونباخ آن محاسبه شد. در نهایت 5 گویه به علت پایین آوردن ضریب آلفای کرونباخ از مقیاس حذف و مقیاس به مقیاسی 15 گوی‌های تبدیل شد. به‌منظور بررسی روایی همزمان مقیاس از مقیاس‌های شادکامی آکسفورد و اضطراب بک استفاده شد. نتایج نشان داد که بین دیدگاه گیری اجتماعی و شادکامی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$) که این یافته با یافته‌مان (2010) همخوانی دارد. پژوهشمان (2010) نشان داد افرادی که دیدگاه گیری بیشتری نشان می‌دهند سلامت روان بیشتری دارند، شادترند و اگر دچار اختلالات روانی باشند پیش‌آگهی بهتری برای درمان خواهند

برابر ابتلا به اختلالات روانی باشد.

درکل نتایج نشان داد که میان مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی با مقیاس شادکامی آکسفورد و اضطراب بک روایی همزمان وجود دارد و مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی از روایی مناسب برخوردار می‌باشند.

بررسی پایایی مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی با استفاده از روش آلفای کرونباخ نتایج نشان داد که ضریب هسمانی درونی در مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی در ردیف عالی قرار می‌گیرد و این نشان دهنده معتبر بودن مقیاس دیدگاه گیری اجتماعی است.

همچنین در تحلیل عاملی نتایج نشان داد که پژوهش حاضر از کفایت حجم نمونه برخوردار است و از مجموع 15 گویه 4 عامل استخراج شد. پیش‌بینی شناختی دیگران، ادراک دیدگاه دیگران، خود را جای فرد دیگر گذاشتن، احترام به تفاوت‌ها، هفت گویه بر روی عامل پیش‌بینی شناختی دیگران بیشترین بار عاملی را داشتند. سه گویه بیشترین بار عاملی را روی عامل ادراک دیدگاه دیگران داشتند. دو گویه روی عامل خود را جای دیگری گذاشتن بیشترین بار عاملی را داشتند. سه گویه دیگر نیز روی عامل احترام به تفاوت‌ها بیشترین بار عاملی را داشتند. این عناصر با نظریات و پژوهش‌های قبلی مبین دیدگاه گیری اجتماعی همخوانی دارند.

متخصصان، دیدگاه گیری را به‌عنوان فرایندی دومرحله‌ای در نظر می‌گیرند. ابتدا مردم به‌صورت شناختی پیش‌بینی می‌کنند در یک موقعیت خاص ممکن است چه احساسی داشته باشند. سپس

متناسب با میزان ادراکشان از تفاوت با شخص هدف خود را با پیش‌بینی‌شان سازگار می‌کنند (ون باون و لونشتاین، 2003). دو نظریه کلی وجود دارد که توضیح می‌دهد ما چطور با کفش دیگران راه می‌رویم (دیدگاه گیری می‌کنیم). در نظریه مشابهت ما به‌صورت ذهنی با کفش‌های فرد دیگر راه می‌رویم و تلاش می‌کنیم فکر هدف را شبیه‌سازی کنیم (ریدر و ترافیمو، 2005).

در نظریه دوم به نام تئوری ضمنی، ما از دانش عمومی و نظریه‌های ضمنی‌مان درباره دیگران استفاده می‌کنیم تا حالت ذهنی طرف مقابل را تفسیر کنیم (ریدر و ترافیمو، 2005). متخصصان در این زمینه معتقدند که احتمالاً هر دو فرایند به‌طور همزمان کار می‌کنند و مردم به تحلیل، همدلی، مهارت‌های شناختی و دانش پیش‌نیاز دیدگاه گیری نیازمندند.

روی هم رفته، بسیاری از تعاریف و نظریه‌های رشد و نمو دیدگاه گیری بر توانایی ترکیب حس یک فرد از خود و هویت و توانایی قرار دادن خود در نقش فرد دیگر تأکید دارند.

از سوی دیگر احترام به واقعیت‌های مختلف، ارزشمند دانستن تفاوت‌های فردی انعطاف‌پذیری تحمل ابهام و نگرش‌های غیر پیشداورانه صبر عقلانیت و حساسیت که همگی منجر به نگرش‌های غیر داورانه می‌شوند هم پیشایند و هم پسایند دیدگاه گیری معرفی شده‌اند (اپیلای، قیصر، ون باون و گیلوویچ، 2004¹).

سلمن (1971) یکی از شروط رشد و تحول دیدگاه گیری اجتماعی را توانایی درک تفاوت‌ها

1. Epley, Keysar, Van Boven & Gilovich

18 - 30 تشکیل دادند که نمی‌تواند معرف کل جامعه اصلی باشد پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی این مقیاس میان دیگر افراد جامعه با سطح آموزش و دامنه سنی متفاوت تکمیل گردد.

و احترام به تفاوت‌ها می‌داند.

پیشنهادها و محدودیت‌ها

مطالعه حاضر از محدودیت‌هایی رنج می‌برد. جامعه مورد پژوهش را تنها دانشجویان دامنه سنی

منابع

- شناخت اجتماعی. 2(3). 64 - 80.
- فتحی آشتیانی، ع (1388). آزمون‌های روان‌شناختی، تهران، نشر بعثت.
- مولوی، ح (1386) کاربرد SPSS در پژوهش. بوش اندیشه.
- Aberson, C. (2014). "Contact, Perspective Taking and Anxiety as Predictors of Stereotype Endorsement, Explicit Attitudes, and Implicit Attitudes". *Journal of group processing and relations*.
- Argyle, M. (2001). *The psychology of happiness*, London: Routledge.
- Baron-choen, S. & Wheel Wright, S. (2004). "The Empathy Quotient". *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 34(2), 163-175.
- Beck, A. T.; Epstein, N.; Brown, G. & Steer, R. (1988). "An inventory for measuring clinical anxiety: Psychometric properties". *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 893-897.
- Chandler, M. J.; Greenspan, S. & Barenboim, C. (1974). "The assessment of role-taking and referential communication skills in institutionalized emotionally disturbed children". *Developmental Psychology*, 10, 7.
- آقاییوسفی، ع. زارع، ح. و پوربافرانی، س (1392). «برآورد مقدماتی پایایی و روایی مقیاس‌های افسانه‌پردازی شخصی و خیال‌پردازی جدید: مقیاس‌هایی برای سنجش خود میان بینی در بزرگسالان». دو فصلنامه علمی - پژوهشی
- Chandler, M. J. (1973). "Egocentrism and antisocial behavior: The assessment and training of social perspective-taking skills". *Developmental Psychology*, 9, 6.
- Davis, M. & Oathout, A. (1987). "Maintenance of Satisfaction in Romantic Relationships: Empathy and Relational Competence". *personality and Social Psychology*, 2.53., 13
- Davis, M. H.; Conklin, L.; Smith, A. & Luce, C. (1996). "Effect of perspective taking on the cognitive representation of persons: A merging of self and other". *Journal of Personality & Social Psychology*, 4.70., 13.
- Devine, R.T. & Hughes, C. (2013). "Silent films and strange stories: Theory of mind, gender, and social experiences in middle childhood". *Child Development*, 3. 84., 4.
- Decety, J. (2010). "The Neuro-development of Empathy in Humans". *Dev Neurosci*; 32:257-267.

- Epley, N.; Keysar, B.; Van Boven, L. & Gilovich, T. (2004). "Perspective taking as egocentric anchoring and adjustment". *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 12.
- Flavell, H. J. (2004). *Theory-of-Mind Development: Retrospect and Prospect*. Merrill-Palmer Quarterly 3.50
- Galinsky, A. D.; Ku, G. & Wang, C. S. (2005). "Perspective-taking and self-other overlap: Fostering social bonds and facilitating social coordination". *Group Processes & Intergroup Relations*, 2.8., 15.
- Gehlbach, H. (2004). "new perspective on perspective taking: A multidimensional approach to conceptualizing an aptitude". *Educational Psychology Review*, 3.16., 24.
- Hadinezhad, H. Zaree, F. (1388). "Reliability, Validity, and Normalization of the Oxford Happiness Questionnaire". *Journal of psychological research*. Vol 1&2.
- Hodges, D. (Eds.). *Other minds: How humans bridge the divide between self and others*. New York: The Guilford Press.
- Johnson, D.W. (1975). "Cooperativeness and social perspective taking". *Journal of Personality and Social Psychology*, 31, 241-244.
- Jensen, J.F. (2010). "What Is Good Spousal Support? Examining Support Delivery and Outcomes". A Thesis Submitted to the Graduate Faculty of Auburn University.
- Karney, B. R. & Gauer, B. (2010). "Cognitive Complexity and Marital Interaction in Newlyweds". *Personal Relationships*, 17, 181-200.
- Levy, S.; Antonio, L. and Salovy, P. (2002). "Construing Action Abstractly and Blurring Social Distinctions: Implications for Perceiving Homogeneity Among, but Also Empathizing With and Helping Others". *Journal of Personality and Social Psychology*, 5. 83., 14.
- Longa, E. (1993). "Perspective-taking differences between high - and low-adjustment marriages: Implications for those in intervention". *The American Journal of Family Therapy*. 11. doi: 10.1080/01926189308250923
- Mann, C. (2010). *In a Stranger's Shoes: Reducing mental illness stigma through perspective-taking*. Doctoral Dissertation. University of Tennessee.
- Ming, L. (2002). "Psychological predictors of marital adjustment in breast cancer patients". *Journal of psychology, health and medicine*, 2.7.
- Oppenheimer, L. & Helsma, H. (1982). "Development of social cognitive abilities with anxious children". *Newsletter Soziale Kognition*, 4, 77-90.
- Piaget, J. (1932). *The Moral Judgment of the Child*, London: Routledge & Kegan Paul.
- Reeder, G.D. & Trafimow, D. (2005). *Attributing motives to other people*. In B.F. Malle, & S.
- Reuda, P.; Fernández - Berrocal, P. & Schonert - Reichl, K.A. (2014). "Perspective - Taking and Empathic Concern as Mediators for Happiness and Positive Affect in Adolescents with and Without Asperger Syndrome".

Journal of Developmental and Physical Disabilities.26(6).717-735.

- Richardson, D. R.; Green, L. R. & Lago, T. (1998). "The relationship between perspective taking and non-aggressive responding in the face of an attack". *Journal of Personality & Social Psychology*, 66, 21.

- Selman, R. L. (1971). "Taking another's perspective: Role - taking development in early childhood". *Child Development*, 3.42., 13.

- Sessa, V. (2013). "Using Perspective Taking to Manage Conflict and Affect in Teams. The journal of applied behavior science". *Journal of Applied Behavioral Science*, 1.32., 14. doi: 10.1177/0021886396321007.

- Todd, A. R.; Forstmann, M.; Burgmer, P.; Brooks, A.W. & Galinsky, A. D.

(2015). "Anxious and egocentric: How specific emotions influence perspective taking". *Journal of Experimental Psychology: General*. 144 (2). 374-391.

- Van Boven, L, & Loewenstein, G. (2003). "Projection of transient drive states". *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 1159-1168.

- Van der Graaff, J.; Branje, S.; De Wied, M.; Hawk, S.; Van Lier, P. & Meeus, W. (2014). "Perspective taking and empathic concern in adolescence: Gender differences in developmental changes". *Developmental Psychology*, 3.50. 7.

- Winner, M. (2003). "Perspective Taking Across the School and Adult Years for Persons with Social Cognitive Deficits". <http://www.socialthinking.com/philosophy>.